

1940'LARIN DERGİLERİ

M. BÜLENT VARLIK

CİLT III

© TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Bu yapının telif hakları TÜSTAV İktisadi İşletmesine aittir,
izin alınmadan kullanılamaz.

Baskıya Hazırlık: Gönül Göner

İstanbul Haziran 2021

ISBN: 978-605-4513-66-6

Sertifika No: 43438

TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Meşrutiyet Mahallesi, Hacı Mansur Sokak

No: 10 A Blok Kat:3 No: 64 34363

Şişli-İstanbul

Tel: (+90) 212 237 98 92

<http://www.tustav.org>

e-posta: bilgi@tustav.org

Baskı ve cilt:

İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri (Sertifika No: 44066)

Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8

Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul

Tel: 0212 496 11 11

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
Yeni SES-I	9
Yeni SES; “Atatürk”	42
Suphi Nuri İleri; “Türk Köylüsü”	45
Suphi Nuri İleri; “Halkevlerimiz”	48
SOKAK	51
YENİ YOL	61
İhsan Altay; Avrupa Birliği Olabilir mi? Evet!”	76
Sabiha Zekeriye Sertel; “Avrupa Birliği Olabilir mi?”	78
Yeni SES-II	82
[Yeni] SES; “En Büyük Tehlike”	91
YENİLİKLER	94
“Modern Sanat/Anket”	104
SES-III	108
Yusuf Ahıskalı; “Sosyalist Bir Hükümet Lazım”	122
Aziz Nesin; “Sosyalist Partiler”	126
S[abri] Soran; Sınıfımızın Menfaati”	131
Aziz Nesin; “Sendikalar Hakkında”	134

DOST	138
Haşmet Akal; “Resim San’atında Muhtevanın Ehemmiyeti”	142
YAĞMUR ve TOPRAK	146
Dr. Ziya Oykut; “[‘Köye Dönüş’ Anketine Cevap]”	182
Dr. Ziya Oykut; “Doğu Bölgeleri ve Aydınlarımız”	184
Hasan Kaya; “Grev Nedir?”	191
“Onüç yıllık Hata”	193
“Halkçı Aydın”	196
YAZARLAR/SANATÇILAR/ SORUMLULAR ÜZERİNE NOTLAR	199
MATBAALAR	217

ÖNSÖZ

Bu yayının dizisinin başlığı her ne kadar “1940’ların Dergileri” olsa da, doğal olarak her düşünce biçiminin öncesi ve sonrası olduğunu dikkate alarak 1940’lı yılları merkez kabul ederek, 1937’den başlayarak 1950’lerin ortalarına kadar uzandık.

Daha önceki ciltlerde olduğu gibi, bu ciltte de amacımız, başta İstanbul olmak üzere Türkiye’nin çeşitli yörelerinde “sosyalizme inanan”, insan haklarının uygulanmasını isteyen, demokrasiden yana, özetle “toplumcu gerçekçiliği” savunan “bir avuç genç” tarafından yayınlanan, çoğu “edebi” nitelikli dergileri kısaca da olsa tanıtmak, kimlerin neler yazdığını ortaya koymak.

1940’ların dergileri incelememizin bu 3. cildinde de yine 8 dergi hakkında daha önceki ciltlerde uyguladığımız sistematik çerçevesinde bilgi vermeye çalıştık.

Bu ciltte yer alan çalışmalardan *Sokak* ve *Yeni Yol* daha önce *Kebikeç*’te, *Yenilikler* ise *Müteferrika*’da yayınlandı. Bu çalışmalar gözden geçirildi, bazı eklemeler ve düzeltmeler yapıldı. Diğer dergiler hakkındaki bilgiler ise ilk kez bu kitapta yayınlanmakta.

Dergilerden yapılan alıntılarda çok küçük dizgi hatalarının dışında özgün metne sadık kalında. Alıntı yapılan metinlerde bulunan ve günümüzde pek kullanılmayan sözcükler ile bazı açıklamalar [ ] içinde gösterildi.

İlk iki ciltte olduğu gibi, dönemin ruhunu yansıttığına inandığımız bazı metinler ilgili bölümün sonunda “ek” olarak verildi.

Son bölümde, genel bir “dizin” olarak, incelenen dergilerde yazıları yayınlananlar, sanat eserleri basılanlar ve dergilerin yayınlanmasına katkıda bulunanların adları verildi, bazıları hakkında çok kısa biyografik/bibliyografik bilgi eklendi.

Bu ciltteki yazıları satır satır okuyup değerlendiren ve önerilerde bulunan Erden Akbulut’a, elindeki malzeme-yi kullanmam için cömertçe sunan Bülent Erdem’e, Aziz Nesin’in iki yazısını yayınlamamıza izin veren Aziz Nesin Vakfı yönetimine ve Ali Nesin’e, katkıları için sahaf Ahmet Yüksel’e ve Güven Sahaf ile Aytül Tamer Torun’a teşekkür ederim.

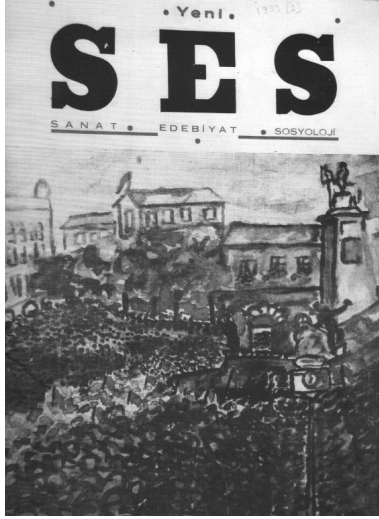
Doğal olarak bütün yanlışlıkların, eksikliklerin sorumlusu benim.

Takdir okuyucunundur.

M. Bülent Varlık
İktisatçı
mbvarlik@gmail.com

YENİ SES-I

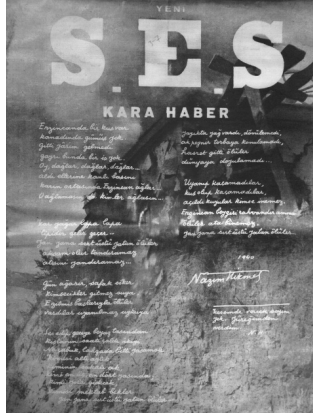
Sanat-Edebiyat-Sosyoloji
(İstanbul/Kasım 1939-Kasım 1941)

SES, ilk olarak kez Kasım-Aralık 1938'de yayınlanır. Dergi, altı aylık bir aradan sonra Haziran-Eylül 1939'da ikinci kez okuyucu karşısına çıkar¹. Bu ikinci dönemde özellikle kapaklarda yer alan desenler ve bazı yazılar siyasal iktidarın tepkisini çeker, yayının sahibi olan Yusuf

1 *SES*'in ilk iki dönemi için bkz: M. Bülent Varlık; *1940'ların Dergileri*, c: II, Sosyal Tarih yay., İstanbul-2020, ss: 32-80.

Ahıskalı Ankara'ya çağrılır, Dahiliye Vekâleti'nde kendisine bazı “nasihatler”de bulunulur, dergiye bir çeki-düzen vermesi, bu arada “nedense” derginin adının başına “Yeni” sözcüğünün eklenmesi istenir.

1. Derginin Yayınlanışı

Yusuf Ahıskalı, İstanbul'a döndüğünde hocası Suphi Nuri İleri ile görüşür, dergiyi yeniden yayınlamaktaki kararlılığını belirtir. Daha sonra yaşananları H. İzzettin Dinamo şöyle anlatır:

“Onun Ankara'ya çağrıldığını işiten birçok yazar, korkudan çevresinden uzaklaşmıştı. Ama yeni sayıya bir yazı kadrosu toplamak çok da zor olmadı. Çevredeki bütün sanatçılara, düşün adamlarına başvuruldu. Biraz salataya benzemekle birlikte türlü sanat ürünlerinden oluşan hacimli bir dergi, sahibinin son olanaklarını sömürerek

doğdu. Bu sayıda genç ressamalar da boy gösteriyordu. Hemen hepsi, Abidin Dino'nun sanat çevresinin yetenekleriydi. ...

Müsteşarın salığına göre *Yeni SES* adını alarak çıkan derginin birinci sayısı, bol yazarlı, bol adlı, kabarık sayfalı, sola yakın, soldan uzak bir çeşni aldı”².

Böylece *SES*'in *Yeni SES* olarak farklı bir dönemi başlar³. Derginin yayın hayatına başlayacağı gazetelere verilen ve yazarların adlarını açıklayan “*Yeni SES* Türkiye'nin en canlı, en yeni mecmuası” ibareli bir küçük reklam ile kamuoyuna duyurulur⁴.

-
- 2 Hasan İzzettin Dinamo; *İkinci Dünya Savaşın'ndan Edebiyat Anıları*, de yay., İstanbul-1984, ss: 135-137. Bu noktada Dinamo'nun anılarında anlatmaya çalıştığı derginin sayılarının içeriğini karıştırdığını/yanlış hatırladığını belirtmek gerekir. Dinamo'nun yanlış hatırlamaları sadece dergi içeriklerini yanlış hatırlamakla/karıştırmakla kalmaz; dergi ile ilgili olarak yaptığı açıklamalarda da yanılır. Söz gelimi, 1940 yılının güz aylarında *Yeni SES*'in “katıksız bir toplumcu sanat kuşağının eline geçtiğini” de ileri sürer. Ama ne var ki, *Yeni SES*, Mayıs 1940'dan Temmuz 1941'e kadar hiç yayınlanmamıştır. H. İzzettin Dinamo; *TKP Aydınlar ve Anılar*, Yalçın yay., İstanbul-1989, s: 95'te de önce *Yeni Edebiyat*'in kapatıldığını, *Yeni SES*'in ise daha sonra kapandığını anımsar ki bu, tamamıyla yanlıştır. Bu örneklerden hareketle, Dinamo'nun anılarını okurken dikkatli olmanın gerektiğini belirtmek isteriz. Benzeri bir şekilde Abidin Nesimi; *Yılların İçinden*, Gözlem yay., İstanbul-1977, ss: 200-201'de *SES* ve *Yeni SES* ile ilgili olarak verilen bilgilerin neredeyse tamamı eksik ya da yanlış tarihlidir.
  - 3 *Yeni SES*'in 5/9 sayılı nüshası eksik bir koleksiyonu [Ankara] Milli Kütüphane'de 202 ALF S1748 kayıt numarası ile bulunmaktadır. 3 sayının (3/7, 13 ve 15. sayılar) eksik olduğu bir koleksiyon da TÜSTAV'ın sitesinde mevcuttur.
  - 4 *Cumhuriyet*, 3 Birinciteşrin 1939.

2. Biçimsel Özellikler

Derginin *Yeni SES* adını aldığı bu dönemde de yayının sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü *SES*'in ikinci döneminde olduğu gibi yine Yusuf Ahıskalı'dır.

Yeni dönemde derginin nüshalarının numaraları oldukça karışıktır. Derginin numara verilmeyen İkinci Teşrin 1939 tarihli ilk sayısında "Tavzih: *SES*'in Birinci Teşrin nüshası çıkamamıştır. *Yeni SES*'e başlarken kendi kendimize uzun bir ömür temenni ederiz. *SES*'e abone olmuş bulunan okuyucuların hakları *Yeni SES* için de muteberdir" denilerek yeni dönemin eski *SES*'in devamı olduğu belirtilir. Daha sonra ikinci sayı yayınlanır, ardından gelen üçüncü sayıya daha önce *SES* adıyla yayınlanmış olan dört sayı eklenerek 3/7 numarası verilir. Bu çifte numaralandırma 7/11'e kadar devam eder, ardından ilk rakamlar gözardı edilerek yayın sürdürülür. Sözün özü derginin kapağındaki son numara 16 olmakla birlikte, *Yeni SES* aslında 12 sayı yayınlanmıştır.

Yeni SES'de sadece ilk sayının yayın numarasının belirtilmemesi ile kalınmamış, bazı sayıların yayınlandığı yıl ve ay da gösterilmemiştir. Bazı sayılarda da kapaktaki tarih ile derginin künyesindeki tarih birbirini tutmamaktadır.

İlk üç sayısı aylık olarak yayınlanan derginin sonraki sayıları gecikmeli olarak basılır, Mayıs 1940'da yayınlanan 5/9 numaralı sayıdan sonra yayına bir yıldan fazla bir süre ara verilir ve yeniden yayına başlanıldığı son dönem-

de derginin her ayın 7'sinde ve 21'inde olmak üzere 15 günde bir çıkacağı belirtilir.

26x37 cm. ebadında olan derginin sayfa sayısı kapak dahil 8-24 arasında değişir ve derginin oniki sayısı 6 farklı matbaada basılır. Klişeler Pak-Ar Klişehanesi'nde yapılmaktadır.

Tablo: 1 Yeni SES-I'in Biçimsel Özellikleri

No:	Tarih	Sayfa Sayısı	Matbaa
[1]	İkinci Teşrin 1939	24	Koşkun Basımevi
2	Birincikânun 1939	24	Koşkun Basımevi
3/7	[İkincikânun 1940]	24	Koşkun Basımevi
4/8	[Mart 1940]	24	Güven Basımevi
5/9	Mayıs [1940]	20	Vakit Basımevi
6/10	Temmuz 1941	8	Sertel Matbaası
7/11	Ağustos 1941	16	Yeni Mecmua Matbaası
12	1 Eylül 1941	16	Güven Basımevi
13	15 Eylül 1941	16	Ülkü Basımevi
14	1 Birinciteşrin 1941	16	Ülkü Basımevi
15	15 Birinciteşrin 1941	16	Ülkü Basımevi
16	7 İkinciteşrin 1941	16	Ülkü Basımevi

Derginin ilk sayısının kapağında Balıkesir Lisesi öğrencilerinden Sıtkı tarafından yapılmış olup Milli Mücadele Ankara'sını simgeleyen bir desen yer alır. 3/7 sayılı derginin kapağında ise Nâzım Hikmet'in Erzincan depremi üzerine yazdığı "Kara Haber" başlıklı şiir, şairin ken-

di el yazısı ile yayınlanır. 4/8. sayının kapağına da Eren Eyüboğlu'nun bir deseni basılır. Deseni kapakta yayınlanan bir diğer sanatçı da Bedri Rahmi Eyüboğlu'dur. 6/10. sayıda Léopold Lévy'nin bir tablosu kapakta kullanılır. 12. sayının kapağında Mümtaz Yener'in bir deseni bulunur. 14. ve 15. sayıların kapağındaki desenler ise Abidin Dino imzasını taşır.

Derginin fiyatı ilk dört sayıda 15 kuruş, diğer sayılarda ise 10 kuruş olarak belirlenmiştir. Ancak, “talebelere topluca 15’ten aşağı olmamak üzere sipariş verilerle *Yeni SES*’i bayi fiyatına alabilme” imkanı sağlanmıştır.

H. İzzettin Dinamo, *Yeni SES*’in tirajının 3.000 olduğunu belirtir⁵.

5 Hasan İzzettin Dinamo; *TKP, Aydınlar ve Anılar*, Yalçın yay., İstanbul-1989, s: 99.

Derginin çeşitli sayfalarında “İnhisar Şarapları”nın, “Beykoz kunduraları”nın, “Güven Sigorta”nın, bir bira firmasının reklamları yer alır; yeni çıkan kitaplar ile takip edilmesi önerilen dergilerin duyurusu yapılır.

3. Yayın Politikası

Derginin *SES*'ten *Yeni SES*'e geçtiği dönemde yayın politikasını açıklayan bir yazı yayınlanmaz. Ancak bu dönemde derginin biraz daha “ılımlı” bir çizgi izlediği ileri sürülebilir⁶. İlk sayıda Atatürk ve İsmet İnönü'ye “bağlılığı” ifade eden bir başyazı *Yeni SES* imzasıyla yayınlanır. Başyazılar yine eskiden olduğu gibi Suphi Nuri İleri tarafından yazılır. Bu dönemde siyasî iktidarın tepkisi çekilmek istenmez, hatta *Akşam* gazetesinden alıntı yapılarak Yahya Kemal Beyatlı'nın bir şiiri tam sayfa olarak basılır.

İlk sayılarda “sanat işlerini” Abidin Dino yürütür. Ancak, Temmuz 1941'den itibaren “edebî yönetim” Salâh

---

6 Ancak, Nail V., savcı Kazım Alöç'e verdiği ifadede “1940'da Moskova'dan aldığım direktif gereğince İstanbul'da neşriyat hayatına atıldım. *SES* isimli bir dergi çıkarıyordum. Bu dergi için de Yusuf Ahıskalı ve Abidin Dino ile beraber çalıştım” der. Bkz: Kâzım Alöç-Mihri Belli; *İfşa Ediyorum/Türkiye'de Komünizm ve İrkçılık-Savcı Konuştu Söz Sanığıdır*, (der: R. Nuri İleri), TÜS-TAV yay., İstanbul-2006, s: 29. Bu ifade, *SES* dergileri için doğru olabilir; ancak *Yeni SES*'de bunu doğrulayabilecek bir husus bulunmamaktadır. Zaten, Yusuf Ahıskalı; *Bir Varmış Yine Var/Türkiye'de Sosyalizmin Gelişme Yılı-1946*, Yeni Savaş Matbaası, İstanbul-1968, s: 122'de “bence gizli bir yayın organı olmak için bir sebep yoktu. Böyle bir sebep yokken işe bir gizlilik vermek gösteriş gibi gelir, bana” açıklamasını yapar.

Birsel tarafından üstlenilir. Birsel, dergide sanat yazılarının daha ağır basmasını hedefler, bu çerçevede Melih Cevdet Anday, Cahit Sıtkı Tarancı, Mustafa Seyit Sütüven gibi şairlerin eserlerini yayımlar⁷.

4. İçerik Üzerine Notlar

Yeni SES, edebiyat ağırlıklı bir dergidir⁸. 3/7 sayısının 2. sayfasında “Şiir Nüshası: 1940 senesine girerken istikbali remillerde değil, şairlerin mısralarında aradık. Bu nüshada, muhtelif san’at anlayışlarına ve san’at cereyanlarına yer verdik. Şairlerin mısraları, yıkılanı ve kurulanı herkesten evvel sezer. Bu nüsha canlı neslin şiir nüshasıdır” açıklaması yapılır. Yine aynı sayıda Erzincan depremi nedeniyle “Umumî Fedakârlık: Gelecek senenin mahsul mevsimine kadar felâkete uğrayan köylülere devamlı yardım lâzım, memurlardan maada apartıman sahipleri de sistemli bir fedakârlık yapmalıdır” çağrısı yer alır. 4/8. sayı bir ay gecikme ile yayınlanır. Bununla ilgili olarak yapılan açıklamada “Bir müddet evvel başlayan yeni ve eski

7 Geniş bilgi için bkz: Salâh Birsel; *Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu*, Karacan yay., İstanbul-1981, s: 68.

8 Yusuf Ahıskalı; *Bir Varmış Yine Var/Türkiye’de Sosyalizmin Gelişme Yılı-1946*, Yeni Savaş Matbaası, İstanbul-1968, s: 118’de *SES*’in bir “edebiyat ve sanat gazetesi” olduğunu, siyasî nitelikli yayın çıkarmak için yüksek meblağda teminat yatırılması gerektiğini belirtir. Gerçekten de, 1881 sayılı Matbuat Kanunu’nda değişiklik yapan ve 15 Temmuz 1938 tarihli *Resmî Gazete*’de yayınlanan 3518 sayılı kanuna göre “siyasî gazete veya mecmua çıkaracakların ... 5.000 liralık millî bir bankanın kefaletini havi teminat mektubu vermeleri lazımdır”.

davasını bu sayı ile açıyoruz. Bir ay kadar çıkmamamızın sebebi iddiamızı eserimizle göstermek için hazırlamaktı. Şimdiden sonra muntazam olarak çıkacak *SES*'lerde gençliğin hakikî kuvvetini göreceksiniz” satırları yer alır.

1940'lı yılların dergilerinde yaygın olarak görülen “anket” çalışması *Yeni SES*'te de uygulanır. 5/9. sayıda Halit Ziya Uşaklıgil hakkında bir soruşturma düzenlenir; “1. Halit Ziya, romanları ile bize, birer sanat eseri mi, yoksa ilk defa edebî bir nev'in hakikî örneklerini mi vermiştir? 2. Halit Ziya'nın muasırı olan, Garp romancı ve romanları ile kendisinin romanlarını mukayese edersek, ne gibi bir neticeye varabiliriz? 3. Üslûp ve lisânı zamanına ve bugüne göre, nasıl bir hususiyet arzeder?” sorularına yanıt aranır. Kemal Sönmezler tarafından hazırlanan “İmtihan Meselesi” konulu anket de 16. sayıda yer alır. Bu ankette katılımcılara “1. Bugün mekteplerde tatbik olunan imtihan sistemini muvafık ve faideli buluyor musunuz, niçin?, 2. Bugünkü imtihan şeklini muvafık bulmuyorsanız memleket için hangi sistem daha faidelidir, bu söylediğiniz sistem her mektebe tatbik olunur mu?” soruları yöneltilir.

5. Yazarlar/Sanatçılar

Yeni SES'in yazar kadrosu genellikle bilinen isimlerden oluşur. Dergiye en fazla katkıda bulunan yazarlar, A. Kadir, Yusuf Ahıskalı, M. Cevdet Anday, Sefer Aytekin, Faik Berçmen, N. İlhan Berk, Hüsametdin Bozok,

Asaf Hâlet Çelebi, H. İzzettin Dinamo, Abidin Dino, Arif Dino, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Rıfat Ilgaz, Cahit Saffet Irgat, Suphi Nuri İleri, M. Seyit Sutüven, Kemal Tahir ve Suphi Taşhan'dır. Başlangıçtan beri *SES*'lerde yazan Asaf Hâlet Çelebi bilinmeyen bir nedenle dergiden ayrılır. Bu durum, "Müessif Bir Ayrılış: Asaf Hâlet Çelebi Akbabacıardan Orhan Seyfi'ye gitti. Ona: 'Artık yenilikten vaz geçtim, beni kendi aranıza alınız' diye ricada bulundu. Bu ricası kabul olunmuştur. Binaenaleyh Asaf Hâlet Çelebi'nin yazılarını bundan sonra eskilerin bu aydan itibaren çıkarmakta olduğu *Güneş* mecmuasında bulacaksınız" açıklamasıyla duyurulur⁹, ama yine de daha sonraki sayılarda A. Hâlet Çelebi imzasına rastlanır. Muhtemelen, 1941 ortasından itibaren "edebî sayfalar yöneticisi" olan Salâh Birsal, A. Hâlet Çelebi ile yeniden bir bağ kurmuş ve ondan yazılar almıştır ya da A. Hâlet Çelebi sığındığı dergide beklediklerine kavuşamadığı için eski dergisine dönmüştür; detayları şimdilik bilmiyoruz!

Bazı yazılarda Abidin Dino "A.D.", Yusuf Ahıskalı "Y.A.", Sefer Aytekin "Sefer" kısaltmasını kullanmıştır. "Akıncioğlu" kısaltması da Niyazi Akıncioğlu'na aittir¹⁰.

Yeni SES'te, Hasan Basri Alp "Çal Oğlu", Kemal Tahir "İsmail Kemalettin", Yusuf Ahıskalı "Y. Kenan", Fikret Adil "Kuloğlu", Zakir Sıtkı Güvemli "Mahir Bülend", Abidin

---

9 "Müessif Bir Ayrılış", *Yeni SES*, No: 5/9, Mayıs-[1940], s: 8.

10 Hakkında kısa bilgi için bkz: Asım Bezirci, "Niyazi Akıncioğlu", *Yazko Edebiyat*, No: 33, Temmuz-1983, ss: 102-109.

Dino “Mehmet Sarı Çizmeliler” ve “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa”, Orhan Kemal “Orhan Raşit”, Hamdi Konur “H. Topuz” müstearıyla yazılar yayınlar. Nâzım Hikmet’in şiirleri de “Nurettin Eşfak” imzasıyla dergide yer alır¹¹.

Dergide yayınlanan görsel malzemenin büyük bir kısmı Abidin Dino’nun imzasını taşır. Hemen her sayıda A. Dino’nun desenleri görülür. Yayının önemli diğer iki sanatçısı da Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Eren Eyüboğlu’dur. Nuri İyem, Kemal Sönmezler, Mümtaz Yener ve Güzel Sanatlar Akademisi öğrencileri Avni [Arbaş] ile Neşet [Günel] de dergide eserleri yayınlanan sanatçılar arasındadır. Léopold Lévy’nin eserlerinden örnekler de dergide yer bulur. Zahir Sıtkı Güvemli’nin *İnanç, Güneş, Sokak, Yurd, Varlık ve Ser-*

---

11 Nâzım Hikmet dergideki şiirlerinden duyduğu rahatsızlığı, o sıralar *Harp ve Sulh* romanını birlikte tercüme ettiği Zeki Baştımar’a tarihsiz bir mektubunda şöyle dile getirir: “Bu ağrılara filan aldırmadan çalışıyorum, okuyorum. Bilhassa yeni edebiyat eserlerini yakından takibediyorum. Ha, edebiyat dedim de aklıma geldi, Nurettin Eşfak diye bir şaircağız var, birkaç şiiri Ankara’da neşredilen *Söz* mecmuasında çıkmıştı, rubailer filan, sonra bir iki yazısını da başka mecmualarda okumuştum. Dün okuduğum şiirlerden birisini İstanbul’da çıkan *Ses* isimli bir dergiye basmışlar. Acıdım şairceğize, herifin yazısını kepaze etmişler. Baştan aşağı yanlış, mürettip hatası değil, yazı baştan aşağı gerek şekil gerek muhteva itibarıyla keyfe göre, ulu orta, atlana matlana, yerler değiştirilerek, ilaveler yapılarak, falan neşredilmiş. Adamcağız kim bilir ne kadar içrelemiştir. Sanatım şiir yazmak olduğu için mi nedir, bu işi mesuliyetli bir sanat sayarım, bundan dolayı da böyle bir iş aynı telakkiyi güden namuslu bir şairin başına gelince adamcağız acımamak elden gelmiyor. Her ne hal ise”. Bkz: Erden Akbulut, *Zeki Baştımar, Yaşam Öyküsü, Mektuplar, Yazılar*, Genişletilmiş 2. baskı, Sosyal Tarih yay., İstanbul-2018, s: 106.

vetifünün gibi dönemin önemli sanat/edebiyat dergilerini tanıtan deseni de 4/8 numaralı sayıda yayınlanır.

6. Derginin Kapanışı

Yeni SES'in kapanışı hakkında belgelere dayanan bir bilgi bulunmamakta.

Son sayılarda “edebiyat yönetimi”ni üstlenen Salâh Birsell, derginin kapanması ile ilgili bilgi vermez; sadece dergi için kendilerinden yazı istenmeyen kişilerin Ahıskalı’ya tepki gösterdiğini açıklar¹².

Derginin kapanmasına Hasan İzzettin Dinamo’nun son sayıda yayınlanan “İki Emekli General ve Bir Sivil Amirale” başlıklı şiirinin neden olduğu düşünülebilir. Bu şiir, II. Dünya Savaşı’nın sürdüğü günlerde, *Cumhuriyet* gazetesinde faşist Almanya yanlısı yazılar kaleme alan emekli generaller Hüseyin Hüsnü Emir Erkilet ve Ali İhsan Sabis ile “sivil amiral” olarak tanınan gazeteci/siyasetçi Abidin Daver’i hedef almaktadır¹³. Şiir, kamuoyunda ses getirir. Bunun üzerine *Cumhuriyet* yazarlarından Nadir Nadi, kendi köşesinde isim vermeyerek Dinamo’yu eleştirir;

12 Salâh Birsell; *Ab Beyoğlu Vah Beyoğlu*, Karacan yay., İstanbul-1981, ss: 68. Yusuf Ahıskalı üzerine kapsamlı sayılabilecek bir araştırma yapan Ali Mustafa; “Yusuf Ahıskalı/1940 Kuşağından Unutulmuş Bir Edebiyatçı”, *Kıyı*, No: 129, Aralık-1996, ss: 13-20’deki bilgiler de çok eksiktir; söz gelimi derginin neden kapandığından ve *Yeni SES*’in 1943 yılındaki sayılarından hiç söz etmez.

13 Bu şiirin yazarının ağzından hikâyesi için bkz: Hasan İzzettin Dinamo; *TKP, Aydınlar ve Anılar*, Yalçın yay., İstanbul-1989, ss: 98-99.

“Duygularını ve sezışlerini değil de bize fikirlerini aşılamak maksadile şiir yazan şairlerden pek hoşlanmam. Bunun içindir ki, ilk bakışta, kısa şiirlere karşı bir yakınlık, bir beğenme ümidi duyarım. Şiiri, hislerimizin bir nevi komprimesi diye anladığım için iyi şairleri daha ziyade kısa yazarlar arasında ararım. Fikir ve felsefelerini izah maksadile makale yazar gibi sahifeler dolusu mısraları arkaya sıralayan bir şair, benim zevkimi okşamaz. Bunlardan en iyilerinin, en meşhurlarının bile uzun ömürlü olmayacaklarına inanırım. İnsan, ruhi bir muamma olarak her zaman aynı kaldığına göre, san’atkârca kaleme alınmış kısa ve hakiki bir şiir hemen hemen ebedi demektir. Halbuki, içtimaî bir varlık olarak mütemediyen değiştığımız için, bir siyasi akideyi, bir felsefeyi ifadeye çalışan makalemsi uzun şiirler, er geç unutulmaya mahkûmdurlar”

diyerek Dinamo’yu önemsemediğini açıklar¹⁴. Ancak, iş burada kalmaz; bir süre sonra Yusuf Ahıskalı ve Hasan İzzettin Dinamo, Örfi İdare [Sıkı Yönetim] Komutanlığı’na çağrılır, bir anlamda sorguya çekilirler¹⁵. Muhtemelen bu gelişmeler derginin sonunu getirir ve *Yeni SES* yayın hayatını sonlandırır¹⁶.

14 N[adir] [Nadi]; “Siyasi Şiirler”, *Cumhuriyet*, 13 İkinciteşrin 1941.

15 Bu konu ile ilgili olarak bkz: Yusuf Ahıskalı; *Bir Varmış Yine Var/ Türkiye’de Sosyalizmin Gelişme Yılı-1946*, Yeni Savaş Matbaası, İstanbul-1968, s: 121 ve Hasan İzzettin Dinamo; *TKP, Aydınlık ve Anılar*, Yalçın yay., İstanbul-1989, ss: 99-102.

16 Hasan İzzettin Dinamo; *İkinci Dünya Savaşından Edebiyat Anıları*, de yay., İstanbul-1984, s: 142’de Yusuf Ahıskalı’nın Örfi İdare yetkilileri tarafından “sorguya” çekildikten kısa bir süre sonra “yedek subay ihtiyatı” olarak ikinci kez askere alındığını kaydeder. Eğer bu bilgi doğruysa, derginin kapanması